

Indicii morbidității cu incapacitate temporară de muncă a salariaților din unele ramuri ale economiei naționale depășesc cu mult media acestora pe țară și constituie: tutunărit – 65,8 cazuri (992,7 zile), industria constructoare de mașini, aparate, utilaje tehnologice – 83,6 cazuri (1184,4 zile), gospodăria comunală – 83,4 (1220,8 zile), industria materialelor de construcție – 65,2 cazuri (1014,9 zile), comunicații și informatică – 60,0 cazuri (888,3 zile) la 100 salariați etc.

Concluzii

Datele expuse confirmă faptul existenței unor interdependențe directe între starea reală a condițiilor și proceselor de muncă și morbiditatea prin boli profesionale, condiționată de factorii chimici. S-a constatat că cei mai afectați sunt angajații din ramurile economiei naționale care au contact direct cu substanțele chimice.

Reieșind din cele constatate, este necesar de a direcționa măsurile de prevenție a bolilor profesionale și a maladiilor cu incapacitate temporară de muncă, condiționate de factorul estimat, către ramurile și păturile mai afectate, constatate în studiu.

Bibliografie

1. *Anuarul Statistic al Republicii Moldova* (edițiile 2012, 2011, 2010).
2. Formularele statistice nr. 18 *Darea de seamă privind supravegherea de stat a sănătății publice în raion, municipiu pentru anii 2006–2013*.
3. *Raport Național Supravegherea de stat a sănătății publice în Republica Moldova* (edițiile 2012, 2011, 2010).
4. *Rapoarte statistice nr. 16-itm Cauzele incapacității temporare de muncă a salariaților pe anii 2006–2013*.

PROBLEMELE EXAMINĂRII MEDICALE A ANGAJAȚILOR DIN AGRICULTURĂ ȘI CĂILE DE REZOLVARE A LOR

Victor ZAPOROJAN,
Centrul de Sănătate Publică raional Briceni

Summary

Problems of medical examination of agricultural employees and ways of solving them

The purpose of this paper is to analyze and identify the main problems and shortcomings in the organization of periodic occupational health examinations as well as in the hiring process in hazardous jobs. Based on the experience of medical doctors from the Briceni Center for Public Health.

Keywords: *medical examination, agricultural employees, problems*

Резюме

Проблемы медицинской экспертизы сельскохозяйственных работников и пути их решения

Целью данной работы является анализ и выявление основных проблем и недостатков в организации периодических медицинских осмотров работников сельскохозяйственных предприятий, занятых во вредных и опасных условиях труда. Основные выводы сделаны на базе опыта работы Центра Общественного Здоровья Бричанского района.

Ключевые слова: *медицинская экспертиза, сельскохозяйственные работники, проблемы*

Introducere

Problemele evaluării riscurilor profesionale și influențele exercitate asupra muncitorilor expuși sunt pe agenda organelor naționale și internaționale de sănătate și securitate în muncă. Examenele medicale preventive, la angajare și cele periodice au o importanță de necontestat în monitorizarea stării de sănătate a angajaților expuși condițiilor ocupaționale nocive și periculoase. În același timp, examenele medicale periodice au fost, sunt și vor fi în potol măsurilor de depistare timpurie a bolilor profesionale.

La nivel național, obligativitatea și necesitatea examenelor medicale ale angajaților antrenați în condiții nocive și nefavorabile de muncă sunt stipulate în multiple legi, hotărâri de guvern, regulamente sanitare, ordine ale Ministerului Sănătății al R. Moldova, și anume: *Codul Muncii al RM* (nr. 154 din 28.03.2003), *Legea cu privire la protecția muncii* (nr. 625 din 02.03.1991, cu modificările ulterioare), *Legea ocrotirii sănătății a RM* (nr. 411-XIII din 28.03.1995), *Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice a populației* (nr. 10-XVI din 03.02.2009), *HG RM Cu privire la Serviciul de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice* (nr. 384 din 12.05.2010), *Ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova Privind examenele medicale obligatorii la angajare în muncă și periodice ale lucrătorilor care sunt supuși acțiunii factorilor nocivi și nefavorabili* (nr. 132 din 17.06.1996), *Ordinul MS RM Privind aprobarea normelor metodologice de aplicare în anul 2013 a Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală* (nr. 1239/253 din 10.12.2013), *Dispoziția MS RM Cu privire la eficientizarea examenelor medicale la angajare și celor periodice ale lucrătorilor care activează în condiții nocive și nefavorabile de muncă* (nr. 213-d din 18.06.2013), alte regulamente și reguli sanitare ramurale.

În articolul de față sunt identificate și analizate problemele principale și deficiențele în organizarea și desfășurarea examenelor medicale

preventive și periodice ale angajaților care activează în condiții de riscuri profesionale, în baza experienței medicilor-specialiști ai Centrului de Sănătate Publică raional Briceni.

Materiale și metode

Lucrarea reprezintă o analiză tradițională a materialelor primare, existente la nivelul CSP Briceni.

Rezultate și discuții

În prezent, în RM, problema examenelor medicale periodice este una acută pentru angajații din agricultură. Reformele socioeconomice, care au avut loc pe parcursul ultimilor 20 de ani, au conferit agriculturii autohtone următoarele particularități, evidențiate pe exemplul raionului Briceni:

- gama unităților economice din agricultură este foarte vastă, atât ca titlu de proprietate, cât și ca număr de angajați, suprafață de teren arabil (gospodării țărănești familiale, cooperative agricole, societăți cu răspundere limitată, întreprinderi mixte, în ultima perioadă și cu capital străin; de la 2 ha până la 1000 ha și mai mult);
- 95% de gospodării nu dispun de baze pentru tehnica agricolă, de secții de reparație, de condiții pentru primirea masei, de igienizare etc. În majoritatea cazurilor, tehnica agricolă se păstrează în ogrăzi sau în grădinile de pe lângă casele proprietarilor;
- în majoritatea gospodăriilor angajații virtuali sunt membrii familiei, care nu au pregătire profesională, nu cunosc măsurile de protecție a muncii, de igienă a muncii, gestionarea produselor de uz fitosanitar și fertilizantii, de protecție individuală. Consultarea agronomilor și specialiștilor în protecția plantelor este rar folosită, deoarece este considerată „exagerat de costisitoare”;
- este folosită pe larg munca „la negru” a persoanelor din alte localități, pe o durată de 1-2 luni, cu remunerarea în plic;
- de obicei, se practică cultivarea uneia sau a două culturi agricole (cel mai frecvent – grâu și cartofi, grâu și fructe – mere, soia și cartofi, care induce scăderea roadei, lipsa piețelor de desfacere și a bursei agricole în RM și, drept consecință – falimentarea gospodăriilor);
- lipsa subvențiilor adecvate din partea Statului (cu excepția pesticidelor), costurile înalte ale intervențiilor antigrindină și ale consultărilor agronomice, creșterea permanentă a prețurilor la carburanți, precum și costurile enorme ale tehnicii agricole noi etc. nu sunt nici pe departe toate problemele care generează compromiterea sănătății ocupaționale.

Calitatea procesului de muncă și a mediului ocupațional în agricultură se caracterizează prin gradul precar de mecanizare; muncă fizică grea, activitate preponderent în aer liber (condiții microclimaterice nefavorabile); poluarea aerului zonei de muncă cu pulberi, gaze de eșapament rezultate din funcționarea tehnicii agricole, zgomot, vibrații; factorii biologici, aerosoli cu un conținut de produse de uz fitosanitar; condiții climaterice nefavorabile, lucrul fizic greu.

Sunt supuși examenului medical angajații întreprinderilor agricole (SRL, întreprinderi individuale – care au codul fiscal; cooperative agricole), trecuți în lista scriptică a statele gospodăriei.

În cele mai frecvente cazuri, un singur contabil deservește 4-5 gospodării și își are sediul în centrul raional sau lucrează la domiciliu.

Gospodăriile agricole au 8-20 angajați, dintre care în condiții nocive muncesc doar mecanizatorii (2-5 persoane), restul angajaților fiind paznici, magazineri.

În prezent, în gospodăriile agricole lipsesc cu desăvârșire pomicultori, legumicultori, lucrători de câmp, angajați expuși condițiilor nocive și periculoase. De menționat că, în anii '80-90 ai secolului trecut, în colhoz activau 90-150 de reprezentanți ai profesiilor respective.

Actualmente, 87% din gospodăriile agricole funcționale, care aplică produse de uz fitosanitar și fertilizanți, afirmă lipsa angajaților expuși condițiilor de muncă nocive.

O altă problemă în organizarea și efectuarea examenelor medicale periodice este completarea comisiei medicale. De regulă, ele sunt completate cu specialiștii universali: care consultă bolnavii, efectuează controlul medical ai copiilor din instituțiile preuniversitare, al recruților, invalizilor etc., adică sunt membri și ai altor comisii medicale, organizate conform altor ordine ale MS RM. Această situație îți pune amprenta negativă asupra bunei desfășurări a examenelor medicale periodice, producându-se „cozi” la ușa medicilor, chiar și în cazul prezentării la IMSP conform planului calendaristic.

Lipsa medicilor-specialiști în boli profesionale sau suplینirea prin cumul a funcției pe parcursul al mai multor ani constituie un impediment esențial în diagnosticarea cazurilor de patologie profesională sau de boli legate de profesiune. Cu regret, medicii-interniști nu au o pregătire profesională suficientă (atât în cadrul universitar, cât și în cel postuniversitar) în ceea ce privește factorii ocupaționali, clinica bolilor profesionale, precum și interferența dintre sănătatea ocupațională și afecțiunile specifice ale organelor și sistemelor.

Vârsta medie a medicilor în IMSP Spitalul raional Briceni este de 61 de ani. În același timp, profesia de medic-specialist în patologia profesională nu este atractivă pentru tinerii specialiști, atât din cauze obiective, cât și din cauze subiective.

În prezent, în raionul Briceni, gospodăriile agricole încalcă prevederile HG RM nr. 1045 din 05.10.2005 *Privind aprobarea Regulamentului cu privire la importul, stocarea, comercializarea, și utilizarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților*, ale HG RM nr. 367 din 04.02.2004 *Cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților în economia națională*, anual se întocmește proiectul Deciziei președintelui raionului *Privind organizarea și efectuarea evaluării pregătirii agenților economici din agricultură către sezonul de gestionare a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților*, cu indicarea concretă a datelor evaluării, examenului medical, instruirii igienice.

Evaluarea pregătirii gospodăriilor, efectuată în acord cu 4 servicii, arată că examinarea medicală a contingentelor numite întârzie cu 3-4 luni în 40% cazuri, ceea ce demonstrează atitudinea nepăsătoare a agenților economici față de această problemă și neconștientizarea ei de către conducerea Direcției raionale de agricultură și alimentație.

Măsurile inițiate de Serviciul Supravegherii de Stat a Sănătății Publice – hotărârile medicului-șef sanitar de stat privind interzicerea gestionării produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, prescripțiile sanitare, informațiile adresate președintelui raionului – au o eficacitate de până la 25%, adică până în luna iunie se examinează medical încă 15-25 de întreprinderi agricole. Consider că în luna iunie toate lucrările principale de introducere a pesticidelor în câmp sunt efectuate, urmând aplicarea mai intensivă în livezi și grădinării.

Luând în vedere faptul că articolul 34 din Codul contravențional al RM nu prevede sancțiuni administrative pentru neefectuarea examenului medical în acest domeniu și regulamentul sus-numit nu este unul igienic, nu avem dreptul profesional să aplicăm aceste măsuri.

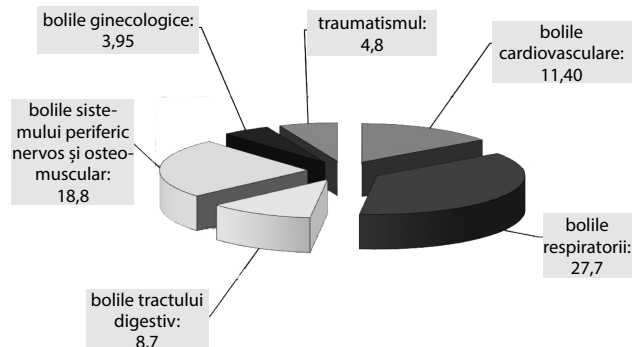
În raionul Briceni, cel mai înalt nivel al incidenței morbidității prin incapacitate temporară de muncă (ITM) este înregistrat în ramura educație și știința – 76,6 cazuri și 782,8 zile per 100 angajați, urmată de domeniul comunicații și informatică – 68,6 cazuri și 1420,6 zile per 100 angajați, de ocrotirea sănătății – 41,1 cazuri și 916,1 zile per 100 angajați, de întreprinderile de producere a materialelor de construcție – 26,6 cazuri și 391,7 zile per 100 de angajați. Pe penultimul loc se plasează întreprinderile din agricultură cu 4,0 cazuri și 206,3 zile de incapacitate temporară

la 100 muncitori, urmate de întreprinderile de transport auto – 2,3 cazuri și 19,5 zile per 100 angajați.

Incidența incapacității temporare de muncă, înregistrată în raionul Briceni, pune în evidență o situație paradoxală, și anume: în ramurile cu condiții ocupaționale igienice nivelul morbidității este mai înalt comparativ cu întreprinderile cu condiții de muncă nocive și nefavorabile de diferit grad. Acest fenomen poate fi explicat prin cauze economice, gen regim de muncă nereglementat, caracterul sezonier al muncii, atribuirea fondului social al întreprinderii la finele anului sau nerespectarea legislației de muncă, precum și nesiguranța angajaților în ziua de mâine, în asociație cu gradul jos de instruire a agricultorilor în ceea ce privește riscurile profesionale și promovarea sănătății. Astfel, de exemplu, din 9 gospodării agricole la care s-a studiat morbiditatea prin ITM, la 3 nu a fost înregistrat niciun certificat de concediu medical (CA *Balasinord*, SRL *Agroproduct*, *Hlineanul*).

Structura incapacității temporare de muncă, înregistrată la agricultorii din raionul Briceni, este dominată de bolile sistemului respirator (27,7%), urmate de bolile sistemului nervos periferic și celui osteoarticular (18,8%), afecțiunile sistemului circulator (11,40%) (vezi *diagrama*).

Structura morbidității prin ITM înregistrată în întreprinderile agricole din raionul Briceni în anul 2012

Structura incapacității temporare este în conexiune cauzală cu factorii mediului ocupațional și cu particularitățile procesului de muncă din ramura respectivă a economiei naționale.

Concluzii

Luând în considerație cele expuse, putem formula principalii vectorii pentru redresarea situației în domeniul examinării medicale a angajaților din agricultură, expuși factorilor nocivi și nefavorabili:

1. Elaborarea regulamentelor igienice, suplimentare articolelor din Codul contravențional privind răspunderea angajatorilor pentru neefectuarea examenelor medicale.

2. Crearea condițiilor pentru efectuarea examenelor medicale în instituțiile medico-sanitare publice: dotarea cu aparataj și reactive care ar permite

acoperirea în volum deplin a investigațiilor specifice factorilor nocivi, prevăzute de ordinul nr. 132, eficientizarea activității Comisiei de examinare prin instruirea tematică în boli profesionale și optimizarea graficelor calendaristice.

3. Conlucrarea cu organele abilitate pentru sănătatea și protecția muncii în vederea profilaxiei bolilor profesionale la angajații din întreprinderile agricole: a soluționa problema angajaților temporari, a lucrătorilor la negru; a nu admite în câmpul muncii persoane fără examen medical preventiv și evaluarea aptitudinii de muncă în condițiile specifice activităților de muncă respective.

4. Igienizarea condițiilor de muncă ale agricultorilor prin mecanizarea proceselor de muncă, asigurarea cu dotări social-sanitare, cu echipament de protecție individuală și instruirea muncitorilor în materie de protecție a muncii și promovare a sănătății.

5. Pentru soluționarea problemelor de sănătate ocupațională în agricultură este necesară o politică adecvată de dotare a agriculturii de către stat, constituirea bursei agricole în Republica Moldova, contracararea corupției și lobbismului în agricultură.

Victor Zaporojan,

medic-igienist categoria superioară,
medic-șef CSP Briceni

EVALUAREA IGIENICĂ A CONDIȚIILOR DE MUNCĂ ALE ANGAJAȚILOR IMPLICAȚI ÎN PROCESUL DE DEPOZITARE ȘI UTILIZARE A PESTICIDELOR

Mariana ZAVTONI,

Centrul Național de Sănătate Publică

Summary

Hygienic evaluation of working conditions of the people involved in the process of storing and utilisation of pesticides

This study presents the results of hygienic estimation working conditions of the people involved in the process of storing and realization pesticides. It was determined the level of occupational pollution with pesticides and also assessed the risk of their action on workers health.

Keywords: pesticides, employees, working conditions

Резюме

Гигиеническая оценка условий труда работников, занятых в процессе хранения и реализации пестицидов

В данной работе представлены результаты гигиенической оценки условий труда людей, вовлеченных в процесс хранения и реализации пестицидов. В результате проведенных исследований был определен уровень загрязнения воздуха рабочей зоны пестицидами и оценен профессиональный риск их воздействия на здоровье работающих.

Ключевые слова: пестициды, работающие, условия труда

Introducere

Suntem conștienți de faptul că utilizarea pesticidelor este o problemă deosebit de importantă pentru cetățeni, totodată ele nu pot fi evitate în agricultura modernă.

Pentru a proteja sănătatea umană și mediul, sunt necesare schimbări în abordarea utilizării pesticidelor. În acest context, unul din grupurile de populație care se confruntă cu probleme de sănătate în relație cu condițiile de muncă sunt persoanele ce au contact profesional cu produsele de uz fitosanitar.

Pesticidele pot pătrunde în organismul omului atât primar, la contactul profesional, cât și secundar – în rezultatul migrării în mediile de contact. În literatura de specialitate au fost descrise multe cazuri de intoxicații acute, subacute, cronice și unele consecințe nefaste (cancerigene, mutagene, reproductive, alergice) ca urmare a expunerii la factorul nociv [3, 6].

S-a demonstrat totuși că lucrătorii din sfera agricolă sunt cei mai vulnerabili la acțiunea pesticidelor, deoarece, din cauza căldurii este favorizată trecerea acestora prin piele, iar efortul fizic intensifică respirația și mărește inhalarea toxicului și, deci, pătrunderea lui în organism.

Conform OMS, 70% din afecțiunile nontransmisibile se datorează factorului chimic, inclusiv pesticidelor.

Scopul studiului constă în determinarea nivelului de poluare a mediului ocupațional cu pesticide, evaluarea riscului acțiunii acestora asupra sănătății angajaților.

Material și metode

Pentru a evalua și a elucida starea de sănătate, au fost studiate și estimate particularitățile igienice ale condițiilor de muncă a persoanelor implicate în aceste procese, au fost analizate probe de aer din zona de muncă. Pentru generalizarea datelor și efectuarea studiului, au fost utilizate metode analitice și tabela de calcul electronic a programului *Microsoft Office Excel 2007*. Determinarea reziduurilor de pesticide în aerul zonei de muncă a fost efectuată în Laboratorul central sanitaro-igienic al Centrului Național de Sănătate Publică, prin metoda cromatografiei în gaz.